

Schweres Gepäck

Nehéz
csomag

PRESSEMAPPE | SAJTÓMAPPA

NEHÉZ CSOMAG

Clemens Bechtel – Franz Huber

Jelenetekbe rendezett audio-séta a magyarországi németek kitelepítéséről

Bemutató: 2022. március 19.

Rendező: **Clemens Bechtel**

Díszlet és jelmez: **Isabella Reder**

Hangmérnök: **Alex Halka**

Koreográfia: **Heil Helmut**

Tudományos konzultáció: **Maria-Theresia Mann, Dr. Gajdos-Frank Katalin, Andreas Ritter**

Közreműködik

Boglári Tamás, Paula Donner, Melissa Hermann, Dustin Leitol, Lotz Katalin, Sipos Eszter, Barta Heléna

Hangban:

Merán Bálint

Herger Éva

Rendezőasszisztens: **Rebekka Bareith**

Fény: **Imre Tibor**

Hang: **Antal Viktor**

Kellék: **Horgász-Csáki Dóra**

Öltöztető: **Palánki Zsuzsanna**

Műszak: **Kovács Krisztián, Szebeni Kálmán**

Az előadás időtartama: **65 perc**

Cselekmény

Az audio-séta több szereplő történetén keresztül meséli el a magyarországi németek életének döntő pillanatait az 1941-es népszámlálástól az 1946-os kitelepítésig. Részeiseivé válunk egy magyarországi német család életének, átérezhetjük a családtagok közötti ellentéteket, kételyeiket, fájdalmaikat, emlékeiket, és átélhetjük a megérkezést Németországba.

A Nehéz csomag történelmi forrásokból valamint a Magyarországról kitelepített németekkel és leszármazottaikkal folytatott beszélgetésekből táplálkozik. A jelenetekben bemutatott események a valóságon alapszanak ugyan, de azokat az alkotók a színházi előadás számára továbbgondolták és fikcionalizálták.

Bemutatósi jogok: **Clemens Bechtel – Franz Huber**

Rendező: Clemens Bechtel

Clemens Bechtel 1964-ben született Heidelbergben. Alkalmazott színháztudományt tanult a Gießeni Egyetemen. 1995 óta szabadúszó rendezőként dolgozik Németországban, Svájcban, Magyarországon, Romániában, Dániában és Afrikában. A nyugat afrikai Maliban 2008-ban afrikai színészekkel megvalósított egy migrációs témájú színházprojektet. A 2013-2014-es évadban a világszintű színházi hálózat "Hunger for Trade" művészeti vezetője volt, és létrehozta "Cargo Fleisch" német nyelvű részét.

Díszlettervező: Isabella Reder

Isabella Reder festészetet és grafikát tanult Linzben és ez idő alatt a linzi Landestheater-ben kezdett dolgozni. 2005 óta rendszeresen tervez jelmezeket és díszleteket színházi előadásokhoz. További tervei készültek együttműködve a Theater Phönix-szel, a strudengau donauFEST-WOCHEN-nel és a malagai Teatro Cervantes-szel. 2011-ben a SCHÄXPIR színházfesztivál műszaki vezetőjének asszisztense lett, majd 2021-ben átvette a fesztivál műszaki vezetését.

Hang, videó design: Alex Halka

Alex Halka interdiszciplináris művész, akinek tevékenysége a filmes kísérőzenétől kezdve a művészinstallációkon keresztül a színházi zenéig számos zenei területet fed le. Esztétikája a nyugtató lo-fi textúrákat, a zenekari zenét és retró szalagos gépek pszichedelikus rétegeit ötvözi.

Interjú az alkotókkal

A darabról, a keletkezéséről és hogy milyen értéket képvisel ma a magyarországi német közösségben, a darab kezdeményezői közül hárman számolnak be: Theresia Mann (TM) a Budaörsi Heimatmuseum Bretzfeld igazgatónöje, író, Franz Huber (FH) dramaturg és Lotz Katalin (LK) színházigazgató.

Egy mondatban összefoglalva, miről szól a „Nehéz csomag”?

LK: A „Nehéz csomag” a magyarországi németek elűzetéséről szól, egészen pontosan egy fiktív budaörsi családéről. A darab szemtanúk elbeszélésein alapszik, melyeket a színház számára átdolgoztak, tömörítettek és fikcionalizáltak.

A „Nehéz csomag” nem egy hagyományos darab, hanem egy audio-séta. Mire számíthat a közönség?

LK: Mindenki kap egy fejhallgatót és azon keresztül hallja a szöveget, ill. a darab hangulatát. A színészek ehhez – legtöbb esetben – némán mozognak. Az első jelenet a színpadon játszódik, utána a színészek a közönséggel együtt további helyszínekre látogatnak el Szekszárd belvárosában. A fejhallgatókat az egész séta alatt viselni kell, eközben a színészek természetesen láthatóak játék közben. A végén mindannyian visszamegyünk a színházba, ahol az utolsó jelenetet már élőben láthatjuk és hallhatjuk.

Milyen jelentőséggel bír a darab a magyarországi németek számára?

TM: A sorscsapásokról, a háborús bűnökről, melyek elődeinket, magyarországi családjainkat érték, illik megemlékezni. Alapjában véve ez egy tisztelgés az apa, az anya, a nagy- és dédszülők előtt, de mindenki más előtt is, akik átéltek háborút, üldöztetést, halált és veszteséget, az elűzetést és az újrakezdést. Egy megemlékezés, felismerés, de egyben a történetek közelebbi megismerése, új értelmezése a mai kornak megfelelően.

LK: A magyarországi németek történelmében az elűzetés nagy jelentőséggel bír, mert ez az esemény számos magyarországi német családot érintett, sok család emiatt a politikai döntés miatt kényszerült elszakadásra a hazájától és leszármazottaik gyakran még ma is elszórtan élnek.

FH: A magyarországi németek számára ez lehet a második világháború végi kitelepítés feldolgozása, és a színházi szereplők segítségével annak érzékletes megtapasztalása, hogy a történelmi események mindig nyomot hagynak az egyéni életrajzokban.

Milyen kihívásokkal kellett megküzdeni a darab létrejötte folyamán?

FH: A sokoldalú történelmi háttérrel, a személyes felvételeket és a beszélgetéseket tömörített formába önteni volt nagy kihívás, hiszen az információk mellett különböző lelkiállapotok és karakterek bemutatása, érzékeltetése volt a cél.

Miért fontos egy olyan darabot, mint a „Nehéz csomag”, színpadra vinni?

TM: A darab az egyéni és kollektív felejtés ellen szól. Ezek történetek és emlékek, melyeket átültetünk a jelenbe. Figyelemfelkeltés, érzékenyítés a céljuk, fontos, hogy akár kellemetlen témákat is közel engedjenek magunkhoz. A mostról, a jelenről és arról szól, hogy tanuljunk a múltból egy szebb jövő érdekében.

KL: Egyrészt közvetlenül az érintett generációkról való megemlékezés áll a középpontjában, másrészt, hogy a fiatalok is megtapasztalhassák ezeket az eseményeket a darabon keresztül. Ma is emberek milliói szenvednek attól, hogy hazájuk elhagyására kényszerülnek. Fontos, hogy együttérzést ébresszünk őseink és minden más olyan ember iránt, aki hontalanná vált és a semmiből kellett újrakezdenie.

FH: A háborúk súlyos árnyakat vetnek. Ezek az árnyak pedig még jóval a háború vége után is megmaradnak és akár poszttraumás betegségekhez is vezethetnek. Az emberek – háború alatt és háború következtében viselt – terheinek, kihívásainak bemutatása alapvetően annak a tudatosságnak az erősítését jelenti, hogy szembe lehet szállni az olyan ideológiákkal, amelyek végső soron csak háborúhoz vezethetnek.

Van még valami, amit útravalóul szeretnének adni a közönségnek?

TM: Mindenki békében és szabadságban szeretne élni. Ez azonban nem megy kölcsönös tisztelet és tolerancia nélkül. Aktuálisabban nem is lehetne ezt kifejezni és az egész világnak szívből kívánni.

FH: Menekülésnél, elűzetésnél, kitelepítésnél – háborúk következtében – mindig szerepet játszanak az olyan fogalmak, mint a nemzet és a haza. Meg kell nézni, honnan erednek ezek a fogalmak, milyen tartalmakkal bírnak és milyen ideológiák állnak mögöttük.

[Az interjút **Bareith Rebekka** készítette.]

A Magyarországi Német Színház

IMPRESSZUM

A színház címe

7100 Szekszárd, Garay tér 4. , Telefon: +36 74 316 533

Igazgató: **Lotz Katalin - lotz@dbu.hu**

Általános információ: **info@dbu.hu**

Színházpedagógia és workshopok: **theaterpaed@dbu.hu**

Jegyinformáció: **tickets@dbu.hu**

Marketing: **marketing@dbu.hu**

Gazdasági iroda: **gpu@dbu.hu / +36 74 510 258**

A DBU-ról

A színház fő feladatai a német nyelv és a német nyelvű színházi irodalom ápolása és közvetítése, valamint a magyarországi németek kulturális értékeinek és hagyományaink megőrzése. A teátrum egyúttal hídként is szolgál a magyar többségi és a német kisebbségi kultúra között. Az előadásokat magyar nyelven feliratozzuk.

A fenntartó

A Magyarországi Német Színház fenntartója a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (MNOÓ).

A magyarországi német kisebbség az ország egyik legnagyobb lélekszámú kisebbsége, melynek politikai és kulturális képviselői szerve a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata. A törvényes keretek által kínált lehetőségek szerint az MNOÓ egy modern kisebbségpolitikát kíván megvalósítani.

SCHWERES GEPÄCK

Clemens Bechtel – Franz Huber

Ein szenischer Audio-Spaziergang über die Vertreibung der Ungarndeutschen

Premiere: 19. März 2022

Regie: **Clemens Bechtel**

Bühne und Kostüme: **Isabella Reder**

Toningenieur: **Alex Halka**

Choreografie: **Helmut Heil**

Wissenschaftliche Beratung: **Maria-Theresia Mann, Dr. Katalin Gajdos-Frank, Andreas Ritter**

Mitwirkende

Tamás Boglári, Paula Donner, Melissa Hermann, Dustin Leitol, Katalin Lotz, Eszter Sipos, Heléna Barta

Ton:

Bálint Merán

Éva Herger

Regieassistenz: **Rebekka Bareith**

Licht: **Tibor Imre**

Ton: **Viktor Antal**

Requisite: **Dóra Csáki-Horgász**

Ankleiderin: **Zsuzsanna Palánki**

Technik: **Krisztián Kovács, Kálmán Szebeni**

Vorstellungsdauer: **65 Minuten**

Handlung

Der Audio-Spaziergang erzählt anhand von mehreren Figuren über einschneidende Momente im Leben der Ungarndeutschen: von der Volkszählung 1941 bis zur Aussiedlung 1946, von den unterschiedlichen Haltungen und Gefühlen innerhalb einer ungarndeutschen Familie, von Erinnerungen und vom Ankommen in Deutschland.

Schweres Gepäck basiert auf historischen Quellen sowie auf Gesprächen mit aus Ungarn Vertriebenen und deren Nachfahren. Die in den Szenen geschilderten Ereignisse haben alle einen realen Hintergrund, wurden aber für das Theater weiterentwickelt, verfremdet und fiktionalisiert.

Aufführungsrechte: **Clemens Bechtel – Franz Huber**

Regisseur: Clemens Bechtel

Bechtel wurde 1964 in Heidelberg geboren. Er studierte Angewandte Theaterwissenschaften an der Universität Gießen. Seit 1995 arbeitet er als freier Regisseur in Deutschland, der Schweiz, in Ungarn, Rumänien, Dänemark und Afrika. Im westafrikanischen Mali realisierte er 2008 mit afrikanischen Schauspielern ein Theaterprojekt zum Thema Migration, in der Spielzeit 2013/14 war er künstlerischer Leiter des globalen Theaternetzwerks "Hunger for Trade" und entwickelte den deutschen Beitrag "Cargo Fleisch".

Bühnenbildnerin: Isabella Reder

Reder studierte in Linz Malerei und Graphik und begann währenddessen am Landestheater Linz zu arbeiten. Seit 2005 stützt sie regelmäßig Produktionen aus. Weitere Bühnen- und Kostümbilder entstanden u. a. in Zusammenarbeit mit dem Theater Phönix, zu den donauFESTWOCHEN im strudengau und mit dem Teatro Cervantes de Malaga. 2011 wurde sie Assistentin des Technischen Leiters des Theaterfestival SCHÄXPIR, 2021 übernahm sie die Technische Leitung des Festivals.

Komponist: Alex Halka

Halka ist ein interdisziplinärer Künstler, der eine Vielzahl von musikalischen Territorien abdeckt, von filmischen Soundtracks bis hin zu Kunstinstallationen und Theatermusik. Seine Ästhetik kombiniert beruhigende Lo-Fi-Texturen, Orchestermusik und psychologische Schichten von Vintage-Bandmaschinen.

Interview mit den Schaffenden

Über das Stück, seine Entstehung und welchen Wert es für die ungarndeutsche Gemeinschaft heute hat, berichten drei der Initiator*innen des Stücks: Theresia Mann (TM) vom Budaörser Heimatmuseum Bretzfeld, Autor und Dramaturg Franz Huber (FH) und Theaterintendantin Katalin Lotz (KL).

In einem Satz zusammengefasst: von wem handelt „Schweres Gepäck“?

KL: „Schweres Gepäck“ handelt von der Vertreibung der Ungarndeutschen aus Ungarn, ganz konkret um die Vertreibung einer fiktiven Familie aus Wudersch. Das Stück basiert auf Erzählungen von Zeitzeug*innen, diese wurden aber für das Theater komprimiert und fiktionalisiert.

„Schweres Gepäck“ ist kein klassisches Stück, es ist ein Audio-Spaziergang. Was kann sich das Publikum darunter vorstellen?

KL: Jede*r im Publikum bekommt einen Kopfhörer und hört durch die Kopfhörer den Text und die Atmosphäre des Stückes. Die Schauspieler*innen agieren dazu – zum größten Teil – stumm. Die erste Szene spielt auf der Bühne und danach gehen die Spieler*innen zusammen mit dem Publikum an weitere Orte in der Sektarder Innenstadt. Es ist ein Spaziergang, bei dem die ganze Zeit die Kopfhörer getragen werden, dabei sehen wir den Schauspieler*innen beim Handeln zu. Zum Schluss kehren wir alle ins Theater zurück, wo wir die letzte Szene live sehen und hören.

Welche Bedeutung hat dieses Stück für die Ungarndeutschen?

TM: Die Schicksalsgeschichte, das Kriegsverbrechen, welches an unseren Vorfahren, unseren Familien in Ungarn verübt wurde, gilt es in Erinnerung zu bringen. Im Grunde ist es eine Hommage an den Vater, an die Mutter und an die Groß- und Urgroßeltern, aber auch an all diejenigen, die Krieg, Verfolgung, Tod und Verlust, sowie die Vertreibung und den Neuanfang erleben mussten. Ein Gedenken, Anerkennen, aber auch ein genaueres Hinsehen, ein neues Interpretieren der Erzählungen, gemäß unserer Zeit.

KL: In der Geschichte der Ungarndeutschen ist die Vertreibung von sehr großer Bedeutung, denn dieses Geschehnis betrifft jede ungarndeutsche Familie, viele von denen wurden durch diese politische Entscheidung zerrissen und ihre Nachkommen leben heute noch zerstreut.

FH: Für Ungarndeutsche könnte dies eine Auseinandersetzung darstellen, die sich mit der Vertreibung am Ende des 2. Weltkrieges beschäftigt und anhand von Theaterfiguren sinnlich erfahrbar, dass historische Ereignisse immer seine Spuren in individuellen Biographien hinterlässt.

Welche Herausforderungen gab es in der Entstehung des Stückes?

FH: Das vielseitige historische Material, aber auch individuelle Aufzeichnungen und Gespräche in eine verdichtete Form zu gießen, damit auch neben Informationen emotionale Zustände von Figuren spürbar werden.

Wieso ist es wichtig, ein Stück wie „Schweres Gepäck“ auf die Bühne zu bringen?

TM: Es geht um das Nichtvergessen und um das Nichtvergessenwerden. Erzählungen und Erinnerungen in die Gegenwart zu rücken. Genau hinzusehen, zu sensibilisieren, auch unangenehme Themen an sich ranzulassen. Es geht um das Jetzt, die Gegenwart und darum, dass wir aus der Vergangenheit Lehren für die Zukunft ziehen.

KL: Einerseits geht es um den Generationen, die unmittelbar betroffen waren, zu gedenken, andererseits den jungen Menschen dieses Geschehnis erlebbar zu machen. Auch heute leiden Millionen Menschen darunter, dass sie ihre Heimat verlassen müssen. Das Mitgefühl zu wecken, gegenüber unserer Ahnen und gegenüber allen Menschen, die heimatlos sind und von 0 anfangen müssen.

FH: Kriege werfen lange Schatten. Selbst nach Kriegsende sind die Schatten noch jahrelang vorhanden bis hin zu postdramatischen Belastungsstörungen. Zu zeigen, welchen Belastungen Menschen im und nach dem Krieg ausgesetzt sind, bedeutet grundsätzlich ein Bewusstsein zu aufzubauen, sich gegen Ideologien zu wenden, die letztlich nur in einen Krieg führen können.

Gibt es noch etwas, dass Sie dem Publikum mit auf den Weg geben möchten?

TM: Alle möchten in Frieden und Freiheit leben können. Das geht jedoch nicht ohne gegenseitigen Respekt und Toleranz. Aktueller kann man es gar nicht benennen und der Welt – und damit ist sie im Gesamten zu sehen – dies zu wünschen.

FH: Bei Flucht, Vertreibung, Aussiedelung – infolge von Kriegen – spielen immer wieder Begriffe wie Nation und Heimat eine Rolle. Zu schauen, wo kommen diese Begriffe her, mit welchen Inhalten sind sie aufgeladen, welche Ideologien stecken dahinter.

[Das Gespräch führte **Rebekka Bareith**]

Deutsche Bühne Ungarn

IMPRESSUM

Adresse

Garay tér 4., 7100, Szekszárd, Telefon: +36 74 316 533

Intendantin: **Katalin Lotz - lotz@dbu.hu**

Allgemeine Informationen: **info@dbu.hu**

Workshops und Theaterpädagogik an der DBU: **theaterpaed@dbu.hu**

Karten und Reservierungen: **tickets@dbu.hu**

Marketing: **marketing@dbu.hu**

Verwaltung: **gpu@dbu.hu / +36 74 510 258**

Über die DBU

Die Deutsche Bühne Ungarn (DBU) ist das einzige professionelle deutschsprachige Schauspielhaus in Ungarn. Es bietet der deutschen Minderheit, Deutschlernenden, Ausländer*innen aus dem deutschen Sprachraum und allen, die an deutschsprachiger Kultur interessiert sind, professionelle Theatervorstellungen in deutscher Sprache an.

Über den Träger

Die Deutsche Bühne Ungarn steht unter der Trägerschaft der Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen (LdU).

Die deutsche Minderheit (Ungarndeutschen) ist eine der größten Minderheiten des Landes. Ihr politisches und kulturelles Repräsentationsorgan ist die Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen. Die gesetzlichen Rahmen einhaltend verfolgt die LdU eine moderne Minderheitenpolitik.

Deutsche Bühne Ungarn Magyarországi Német Színház

IMPRESSUM / IMPRESSZUM

SOCIAL-MEDIA-KANÄLE KÖZÖSSÉGI MÉDIA CSATORNÁK

www.facebook.com/deutschebuehneungarn

www.instagram.com/dbungarn

[DeutscheBühneUngarn](https://www.youtube.com/DeutscheBühneUngarn)

www.dbu.hu